

Stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja

Bogadi, Antonia

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:857796>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**STAVOVI ODGAJATELJA PREDŠKOLSKE DJECE PREMA
AKTIVNOSTI PJEVANJA**

ANTONIA BOGADI

Split, 2021.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij: Diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Glazbena literatura za djecu

STAVOVI ODGAJATELJA PREDŠKOLSKE DJECE PREMA AKTIVNOSTI PJEVANJA

Student:

Antonia Bogadi

Mentor:

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Split, srpanj, 2021.

Sadržaj

1. UVOD

2. GLAZBENE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU2

2.1. Slušanje glazbe.....5

2.2. Sviranje6

2.3. Elementi glazbene kreativnosti.....7

2.4. Pjevanje10

3. ISTRAŽIVANJE: STAVOVI ODGAJATELJA PREDŠKOLSKE DJECE PREMA AKTIVNOSTI PJEVANJA16

3.1. Cilj, problem i hipoteze istraživanja16

3.2. Metoda17

3.2.1. Sudionici.....17

3.2.2. Instrument i postupak ispitivanja.....17

3.3. Rezultati i diskusija18

4. ZAKLJUČAK.....23

5. PRILOG.....27

6. SAŽETAK.....29

7. LITERATURA.....30

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

IZJAVA O POHRANI DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

1. UVOD

„Glazba nije samo izvor glazbenog razvoja djeteta, nego i sredstvo njegovog stvaralačkog izražavanja, kao i spoznajnog, socijalnog, psihomotoričkog razvoja (Valter, 2017: 2) zbog čega u dječjem vrtiću odgajatelj treba što češće provoditi glazbene aktivnosti. Kako bi „vrtićki“ dani djeci bili što veseliji treba s djecom pjevati, slušati odabranu glazbu, igrati se, plesati, improvizirati, svirati i slično. Vrlo je važno da odgajatelj potiče djecu na glazbene aktivnosti odgovarajućim metodičkim postupkom, ali pazeći da tu aktivnost ne shvate kao učenje već kao igru. Kako bi odgajatelj bio kompetentan za provođenje glazbene aktivnosti vrlo je važno njegovo kako inicijalno obrazovanje tako i iskustvo te kontinuirano profesionalno usavršavanje. Iako je pjevanje najprirodniji pa možemo reći i najčešći oblik početnog dječjeg muziciranja u ranoj i predškolskoj dobi, ono nije i najlakša aktivnost te je vrlo važno da ju dijete izvodi pravilno, a odgajatelj na odgovarajući način potiče.

U prvom dijelu rada bit će riječi o glazbenim aktivnostima općenito, slušanju glazbe, sviranju, elementima glazbene kreativnosti te o pjevanju. U drugom dijelu bit će prikazano istraživanje provedeno među 405 odgajatelja u Republici Hrvatskoj, a u svezi s njihovim stavovima prema aktivnosti pjevanja.

Kako me pjevanje privlačilo i veselilo još od dana provedenih u vrtiću i pratilo kroz moje školovanje i život, a nisam mu mogla pružiti odgovarajuću pažnju, odlučila sam da zbog toga pjevanje bude tema mog diplomskog rada kako bi ujedno pomogla mnogim kolegama, a i sebi da što kvalitetnije obavljamo svoj odgojno-obrazovni rad.

2. GLAZBENE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU

„ Aktivnost u vrtiću je način vođenja određenog programa koji vodi do realizacije jednog ili više sadržaja. Odgajatelj se prethodno treba pripremiti da bi djeci pružio izabrani sadržaj“ (Gospodnetić, 2015: 55).

Aktivnost ima ulogu spremanja djeteta za život, ali ne tako da ga „mijenjamo“ već da pratimo njegove želje i savjete. Sudionici aktivnosti, osim odgajatelja i djece, poželjno je da budu i roditelji koji onda postaju s vremenom „partneri“ odgajatelju. Također, vrlo je važno da aktivnosti djeci budu zabavne i da nemaju natjecateljske komponente kako djeca ne bi počela sumnjati u svoje sposobnosti i odustajati od određene aktivnosti. Glazbena aktivnost pridonosi cjelovitom razvoju djeteta:

1. intelektualnom

- razvoj govora; bogaćenje rječnika; širenje spoznaja; poticanje pamćenja, pažnje i mišljenja

2. emocionalnom

- buđenje interesa, radoznalosti i znatiželje; glazba tješi i smiruje djecu, a neugodni zvukovi razvijaju neugodan osjećaj

3. socijalnom

- razvoj socijalne kompetencije

4. tjelesnom

- razvijanje motoričkih vještina, koordinacije, glasovnog aparata i fine motorike

5. glazbenom

- razvoj percipiranja glazbeno-izražajnih elemenata, razvoj glazbenog pamćenja i sl.

Glazbena aktivnost spada u vođene (usmjerene) aktivnosti. To ne znači da će to djecu prisiliti na tu aktivnost već će odgajatelj svojim neposrednim pristupom, primjenom dobrog i

zanimljivog metodičkog postupka zainteresirati djecu za glazbu, a onda će glazba sama po sebi privući djecu.

Osnovna tri načina rada koje odgajatelji mogu koristiti u glazbenim aktivnostima su:

- „Pokret (neodvojiv je od glazbe)
- Aplikacije (slike, lutke...)
- Udaraljke (instrumenti koje sviraju djeca)“ (Gospodnetić, 2015: 65).

Međutim, osim njih upotrebljavaju se vrlo često još dva načina rada, a to su dramatizacija i pjesma ili skladba uklopljena u priču. Dramatizacija je način rada u kojem se podjele uloge među djecom i može sadržavati u sebi i ostale načine no ono što je najvažnije je „uvidjeti da u dramatizaciji djeca ne uče uloge, nego se spontano igraju na način koji često koriste i izvan vrtića“ (Gospodnetić, 2015: 66). Pjesma ili skladba uklopljena u priču ne uklapa i ostale načine rada „jer dobra priča samim svojim sadržajem zahtjeva da se pjesma ili skladba ponovi što više puta“ (Gospodnetić, 2015: 66). Svi navedeni načini rada za vrijeme neke glazbene aktivnosti mogu se primjenjivati zajedno i u kombinaciji.

Najčešći sadržaji koji se pojavljuju u aktivnostima iz glazbene kulture u vrtiću i u kojima možemo primijeniti navedene načine rada su:

1. „Igre s pjevanjem
2. Obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
3. Obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)
4. Aktivno slušanje glazbe
5. Poticanje dječjeg stvaralaštva
6. Sviranje na udaraljkama“ (Gospodnetić, 2015: 60).

U sklopu pojedinih aktivnosti odgajatelji koriste i različite metodičke postupke. „Pod metodičkim postupkom podrazumijevamo skup načina rada kojima odgajatelj ponavlja pjesmu, brojalicu ili slušanje glazbe u sklopu aktivnosti od početka do kraja“ (Gospodnetić, 2015: 67). Zadatak odgajatelja je da prije aktivnosti pažljivo osmisli metodički postupak kako djeca ne bi dobila dojam da nešto uče već da aktivnost za njih predstavlja „sretnu igru“. „Odgajatelj stalno treba biti u potrazi za igrama i poticajima putem kojih će djeci približiti glazbu, odnosno treba neprestano tražiti takav metodički postupak koji će produžiti dječju

pažnju (Gospodnetić, 2015: 69). Gospodnetić (2015) smatra da su najbolji oni metodički postupci u kojima se djeca izmjenjuju i čekaju da dođu na red jer se time produžava dječja pažnja, a sadržaj se ponavlja više puta. Također, vrlo je važno da djeca budu ta koja će dati inicijativu i ideje za svoje sudjelovanje.

„Djeca nasljeđuju osnove za glazbene sposobnosti, a odgajateljeva uloga je da dječje predispozicije za glazbu njeguje i razvija glazbenim odgojem kroz razne glazbene aktivnosti“ (Valter, 2017: 22). Kako bi odgajatelj bio kompetentan potrebno je da prođe usko povezana tri ciklusa:

1. „Inicijalno obrazovanje
2. Stažiranje
3. Kontinuirano profesionalno usavršavanje“ (Kuntić, 2019: 13).

Treći ciklus je vremenski najdulje razdoblje i možemo ga nazvati „cjeloživotno učenje“, a unaprjeđuje odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću. Odgajatelj je refleksni praktičar „koji pri svom radu razmišlja o svojim akcijama i pri tome mijenja način rada u skladu s ciljem do kojeg želi doći. Svaki odgajatelj treba biti otvoren za kritike i konstruktivne prijedloge, treba biti otvoren za novitete i promjene u svom radu, treba razmišljati kako se unaprijediti i dati svoj maksimum...“ (Kuntić, 2019: 16). „Profesionalni razvoj odgojitelja potrebno je usmjeriti prema razvoju njihovih istraživačkih i refleksivnih umijeća, što se postiže sudjelovanjem u akcijskim istraživanjima, po mogućnosti pod supervizijom akademskih znanstvenih istraživanja“ (NKRPOO, 2014). Sudjelovanjem u različitim akcijskim istraživanjima, samoprocjeni svog rada s djecom i kolegama odgajatelj razvija svoje kompetencije i unaprjeđuje svoj odgojno-obrazovni rad.

Dobrota (2019) je provela istraživanje o stavovima odgajatelja predškolske dobi prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i koliko su odgajatelji kompetentni za njihovu realizaciju. Istraživanje je pokazalo da odgajatelji predškolske djece kojima se sviđa klasična glazba imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću no „nije uočena povezanost odlazaka na koncerte klasične glazbe, pohađanje dodatne glazbene poduke, pjevanja u zboru ili klapi te godine radnog staža sa stavovima prema glazbenim aktivnostima“ (Dobrota, 2019: 69). Također, nije uočena ni povezanost godina radnog staža sa samoprocjenom kompetencije za realizaciju glazbenih aktivnosti, a odgajatelji realiziraju

najčešće one glazbene aktivnosti prema kojima pokazuju najveći afinitet i za koje procjenjuju da su kompetentniji (Dobrota, 2019).

2.1. Slušanje glazbe

„Znanstvenici smatraju da dijete već u utrobi majke, zajedno s njom „sluša“ glazbu, doživljava ljepotu zvukovnog sklada i snagu ritma, jednako kao i neugodan zvuk, buku“ (Goran i Marić, 2013: 121). Glazba je ta koja mijenja našu percepciju prostora i vremena te pomaže uspostavljanju ravnoteže između lijeve logičnije i desne intuitivnije polutke mozga. Možemo slobodno reći da glazba iscjeljuje. (Gospodnetić, 2015).

Pri pasivnom slušanju glazbe, glazba je kao kulisa bez svjesno upravljene pažnje. Naime, možemo većinu dana biti uz upaljeni radio ili televiziju, a da nismo uopće svjesni da slušamo glazbu (Gospodnetić, 2015). S druge strane, aktivno slušanje glazbe je „glazbeno-intelektualna sposobnost koja se stječe glazbenim odgojem“ (Valter, 2017: 14). „Aktivno slušanje glazbe dijelimo na:

- doživljajno slušanje
- doživljajno-analitičko slušanje
- analitičko slušanje“ (Valter, 2017: 14).

Vrlo važna uloga odgajatelja je da s djecom slušaju izražajne i vrijedne skladbe (umjetničku glazbu) kako bi kod njih razvijali interes i ljubav prema glazbi kao i sposobnost doživljavanja i zapažanja onog lijepog u njoj jer time se utječe na senzibilitet sluha i jača dječja muzikalnost (Goran i Marić, 2013). Pozitivnu emocionalnu interakciju glazbe i djeteta odgajatelj može zapaziti ako se dijete kratko zaustavi pri igri ili počne spontano pokretima pratiti glazbu ili pak pokazuje maštu u likovnom izražavanju slušajući glazbu. Metodički osmišljenim pristupom slušanja, koristeći različita sredstva motivacije (riječi, lutku, aplikacije), samo posredno usmjeravamo pažnju djeteta prema glazbi, a glazba će sama po sebi omogućiti njen estetski doživljaj. Uloga odgajatelja nije da dijete uči ostvarivanju estetskog doživljaja nego da aktivnošću slušanja omogući da ga dijete češće ostvaruje.

Aktivnost slušanja glazbe najčešće započinje tako da odgajatelj najavi djeci slušanje jednom rečenicom npr. „Sada ćemo slušati skladbu koju sam voljela dok sam ja bila mala, a vi dopustite da glazba uđe u vaše ručice, nožice, kosu i srce te slobodno zaplešite“. Zatim

odgajatelj uključi uređaj s glazbom, a djeca plešu uz prvo slušanje. Aktivnost se na sličan način može ponavljati čak četiri do osam puta.

Djelo koje se sluša djeca će lakše upoznati ako ima dvodijelni ili trodijelni oblik i ne bi smjelo biti predugo primjerice mogu se koristiti minijature od tri minute, a ako je duže onda se odabere neki kraći stavak. Prednost treba dati življoj i plesnoj glazbi, ali dobro je puštati i polaganu glazbu (Gospodnetić, 2015). Ugodna glazba, uočljivih i zanimljivih melodijskih linija, primjerena je djeci rane i predškolske dobi.

„Pri odabiru skladbi za slušanje u ranom i predškolskom odgoju treba voditi računa o umjetničkoj komponenti djela, ali i postupnom načinu približavanja vrijedne glazbe djetetu“ (Goran i Marić, 2013; 123). Djeca vrlo rado slušaju uspavanke velikih majstora kao npr. W. A. Mozart, J. Brahms i F. Schubert, instrumentalne kompozicije iz baleta *Orašar* P. I. Čajkovski i stavke iz ciklusa koncerata *Godišnja doba*, ali i različite plesove osobito narodne (Goran i Marić, 2013).

U ranoj i predškolskoj dobi djeca mogu razlikovati samo temeljne i najjednostavnije karakteristike glazbenog djela. Tako, već vrlo rano, dijete zapaža razliku brz – spor tempo što se vidi u njegovim kretnjama i koracima. „U četvrtoj godini većina djece može taj zvukovni element, osviješteno, pretvoriti u govorni izraz. Jednako je i s pojmovima sviranje i pjevanje“ (Goran i Marić, 2013: 122). U petoj i šestoj godini većina djece može zapaziti i izraziti riječima vrlo glasno – vrlo tiho, vrlo brzo – vrlo sporo te razlikovati jedan pjevač – više pjevača. Kontrast visoko – duboko djeca razlikuju teže, ali ako često slušaju glazbu onda im to neće biti problem.

„Glazbom djecu odgajamo i kroz doživljaj glazbenog djela učimo ih lijepom i kulturnom“ (Goran i Marić, 2013: 136).

2.2. Sviranje

Sviranje je važno za poticanje i razvoj muzikalnosti i psihomotorike djece ranog i predškolskog odgoja. „Upotreba malih instrumenata, udaraljki – *Orffov instrumentarij* ili vlastita izrada, pruža velike mogućnosti za poticanje doživljaja i realizacije metra i ritma“ (Valter, 2017: 15).

„Svrha upotrebe udaraljki na početnom stupnju glazbenog odgoja je upravo u razvijanju dječjeg senzibiliteta za zvukove i njihove boje. Ako u tome uspijemo, dat ćemo djeci snažan poticaj za prvo izmišljanje glazbe, koju treba shvatiti kao prve pokušaje djeteta da se izrazi pomoću glazbe“ (Manasteriotti, 1971: 151).

Udaraljke su posebna vrsta instrumenta na kojima se svira, a ne „udara“. Najčešće udaraljke dijelimo na :

1. MELODIJSKE (imaju određenu visinu zvuka)

- *ksilofon, metalofon, zvončići, zvona, crotales, vibrafon, timpani, gong*

2. RITAMSKE (neodređene su visine zvuka i na njima se svira ritam)

- *štapići, ručni bubanj, mali bubanj, triangel, tam-tam, veliki bubanj, činele, zvečka, tamburin, praporci, kastanjete, čegrataljke, agogo, guiro, zvonca i dr.*

Kod ove aktivnosti sviranje je glavno i ne prati pjesmu ili brojalicu. Važno je da djeca prate odgajateljev znak za početak, a tako i završetak. Za djecu od tri godine važno je da nauče kada početi, a kada završiti sviranje dok će vježbom kasnije nadograđivati ostale aspekte. Za razliku od njih, djeci od pet godina treba uvijek uz pokazivanje sviranja i hodati ili plesati. „Kod sviranja treba obratiti pažnju da se ruka ili palica odmah nakon sviranja odmakne da bi dio instrumenta koji titra mogao zazvučati pravom jačinom i dovoljno dugo“ (Gospodnetić, 2015: 178). Instrumenti s okruglom opnom sviraju se na polovici polumjera, a ne na sredini kruga jer se tako postiže najbolji zvuk. Jedan od načina sviranja je i *glissando*, a svira se na *metalofonu* i *ksilofonu* tako da se palica vuče po pločicama u desno ili ulijevo (Gospodnetić, 2015).

U realizaciji aktivnosti sviranja najveći problem je slaba opremljenost glazbenih kutića u dječjim vrtićima stoga treba raditi na njihovoj što boljoj opremljenosti, ali također, treba raditi i na kontinuiranom osposobljavanju odgajatelja za realizaciju aktivnosti sviranja.

2.3. Elementi glazbene kreativnosti

Nazivi stvaralaštvo i kreativnost uglavnom se upotrebljavaju kao sinonimi, a isto tako i improvizacija i stvaralaštvo (Gospodnetić, 2015). „Kreativnost je posljedica potpunog

ovladavanja specifičnom bazom znanja, što će uroditi slobodnim baratanjem njezinim elementima i uviđanjem novih mogućnosti“ (Čudina-Obradović, 1991: 107). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) polazi od shvaćanja djeteta kao kreativnog bića sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalima. „Kreativnost kao odgojna vrijednost predstavlja osnovu razvoja djeteta u inicijativnu i inovativnu osobu koja je u stanju prepoznati, inicirati i oblikovati različite kreativne aktivnosti i pronalaziti originalne pristupe rješavanju različitih problema. Ta odgojna vrijednost oslanja se na prihvatanje prirodne kreativnosti djeteta, koju tijekom odgojno-obrazovnog procesa treba njegovati, poticati i razvijati različitim oblicima izražavanja i stvaranja“ (NKRPOO, 2014).

U psihološkoj literaturi nailazimo na nekoliko teorija kreativnosti:

1. Psihoanalitička ili dinamičko-psihološka teorija
2. Intelektualističko-faktorska teorija stvaralaštva
3. Geštaltistička teorija stvaralaštva
4. Asocijativna teorija kreativnosti
5. Teorija crta ličnosti ili dimenziona teorija stvaralaštva (Dobrota, 2012).

Dječja kreativnost postoji i ne treba se razvijati. Vrlo je važna da je ne sputavamo jer time ometamo prirodni tijek razvoja. Novija istraživanja su pokazala da nadzor, procjenjivanje, pretjerana kontrola i kruti rokovi smanjuju kreativnost (Gospodnetić, 2015). Djetetu je važno da stvara i uvijek mu je važniji čin tj. proces stvaranja od učinka. Stvaralaštvo je tijesno povezano s emocijama. „Dijete u igri ne pjeva zato da bi stvorilo melodiju – ono redovito nije ni svjesno da je to glazba – već zato što se njegova radost najpotpunije izražava pjevanjem i to često stvaralačkim pjevanjem“ (Gospodnetić, 2015: 258).

Uloga odgajatelja je da potiče dječje stvaralaštvo, a ne da pokaže djeci svoj način. Kao poticaj odgajatelj može koristiti:

1. Slušanje glazbe uz ples
2. Kretanje uz slušni tekst ili na ritmizirani govor

3. Slušanje glazbe uz likovno izražavanje
4. Plesanje bez glazbe (na zadanu temu ili izražavanje emocija)
5. Izgovaranje slogova
6. Uglazbljivanje stihova
7. Uglazbljivanje brojlica
8. Mijenjanje ritma u poznatoj pjesmi ili brojlici
9. Mijenjanje naglaska u poznatoj pjesmi ili brojlici
10. Komponiranje riječi i melodije
11. Mijenjanje melodije
12. Postavljanje glazbenih pitanja
13. Završavanje nedovršenih glazbenih fraza
14. Pjevani govor
15. Oponašanje zvukova ustima
16. Odgonetavanje zvukova
17. Samostalna izrada zvečki
18. Mali orkestar
19. Ozvučena priča ili pjesma itd. (Gospodnetić, 2015).

Kao elemente glazbene kreativnosti možemo navesti: improvizacija ritma, improvizacija melodije, improvizacija pokretom i tonsko slikanje. „Improvizacija ritma može se ostvarivati izmišljanjem malih ritamskih cjelina ostvarenih neutralnim slogom, govorom, izgovorenim skupinama glasova, udaraljka, slobodnim zvukovnom improvizacijom rukama, nogama, glazbalima kojima djeca raspolažu, slobodnim improviziranim dijalozima glazbala i glasom, a improvizacija melodije može se napraviti pomoću slobodnog improviziranog dijaloga glasom“ (Horvat, 2010: 192). Improvizacija pokretom nastaje u

glazbenim igrama uz pokret, a za tonsko slikanje preporuča se obilježavanje nekih riječi ili fraza zvukom uz pomoć glazbala po izboru djeteta kao i oponašanje zvukova iz okoliša.

Dobrota (2012) navodi četiri skupine postupaka u dječjem stvaranju glazbe:

1. oponašanje zvukova

- oponašanje ili onomatopejsko ostvarivanje zvukova iz okoline

2. izmišljanje teksta i njegovo ritmiziranje

- ritamska igra samoglasnicima, suglasnicima i slogovima

3. stvaranje ritamske pratnje popijevkama i ritamskih cjelina neovisno o tekstu

4. melodijske improvizacije

- najviši stupanj glazbenostvaralačkog rada.

Za djecu je važno njegovati i poticati tradicijsko stvaralaštvo. Dječje tradicijsko stvaralaštvo prenošeno je s koljena na koljeno i tako se sačuvalo. Naime, naš narod je oduvijek smatrao da djeci treba prenijeti „život i običaje“ svog, ali i prethodnog naraštaja, kako bi time sačuvali kulturu i tradiciju. Uloga odgajatelja je da različitim tradicijskim igrama, pjesmama, plesovima i običajima potiče razvoj dječjeg tradicijskog stvaralaštva jer je ono danas zanemareno.

Uloga odgajatelja je i da pripremi kvalitetno i poticajno okruženje kao što je *centar za glazbeno izražavanje* kako bi djeca mogla izraziti svoju kreativnost, ali i ostvariti svoju želju za druženjem, zajedničkim stvaranjem i rješavanjem problema.

2.4. Pjevanje

Pjesma ima veliku ulogu u cjelovitom razvoju djeteta. „Djetetu je pjesma bliska već u kolijevci, prati ga tijekom djetinjstva i cijeloga života“ (Goran i Marić, 2013: 49). U prvoj godini života uglavnom sluša i rijetko samo pjevuši kako bi se pjevušenje razvilo tijekom druge godine. „U trećoj godini dijete se češće pridružuje pjevanju odgojitelja i roditelja pa je tada potrebno djeci pjevati pjesme čiji će im sadržaj biti zanimljiv i razumljiv, melodija laka i pamtljiva, malog opsega tonova, a ritam jednostavan ... Sva istraživanja danas upućuju na to da je upravo između 2. i 6. godine dječjeg života optimalno vrijeme začetka razvoja glazbenih

sposobnosti“ (Goran i Marić, 2013: 36 i 49). Ono što je vrlo važno je da djecu treba stalno poticati na aktivnost pjevanja jer ona izaziva radost u njima te pridonosi razvoju dječje emocionalne i socijalne zrelosti.

Svaka pjesma sadrži glazbene izražajne elemente:

1. MELODIJA

- niz tonova različite visine
- uvijek se javlja uz ritam koji oživljuje niz tonova
- ponekad se melodijsko-ritamski motiv ponavlja zaredom jedan ili više puta na raznim stupnjevima ljestvice (*sekvenca*)
- tonovi se zapisuju notama

2. RITAM

- niz zvukova različitih trajanja i akcenata
- ritam se zapisuje notama i pauzama

3. HARMONIJA

- znanost o građi i spajanju akorda
- dijete je može osjetiti tek od devete godine

4. METAR

- pokazuje broj i vrstu osnovnih jedinica (doba)
- izražava se u izmjeni naglašeno-nenaglašeno
- u svakoj mjeri prva doba je naglašena

5. TEKST

- djeci treba objasniti nepoznate riječi
- pri pjevanju tekst mora biti jasan

6. GLAZBENI OBLIK (FORMA)

- sačinjavaju ga dijelovi od kojih se sastoji skladba
- najmanji dio iz kojeg se gradi glazbena misao je *motiv*
- najmanji glazbeni oblici su dvodijelna, trodijelna i složena pjesma

7. KARAKTER

- ugođaj skladbe koji ostavlja dojam na slušatelja

8. TEMPO

- brzina izvođenja skladbe

9. DINAMIKA

- jačina ili glasnoća kojom izvodimo neku skladbu (Gospodnetić, 2015).

Za aktivnost pjevanja odgajatelji se trebaju pripremiti. Najprije treba izabrati pjesmu koja će se koristiti u aktivnosti. Glavne odrednice pri odabiru pjesme odnose se na tekst i melodiju. Tekst mora biti estetski vrijedan, razumljiv djetetu, na književnom jeziku ili narječju kraja u kojem dijete živi te ne smije biti predugačak npr. do navršene treće godine samo jedna kitica ili više ako je pjesma kratka, a u šestoj godini tri kitice. Melodija bi trebala biti:

„1. Jednostavne melodijske linije,

a) postupnog melodijskog kretanja bez velikih intervalskih skokova

b) sastavljena od kraćih cjelina koje se ponavljaju, što se lako pamti i rado pjeva

2. Jednostavnog ritma (najčešće četvrtinke i osminke),

3. Jednostavnog metra – mjere (dvodobne ili četverodobne, a rjeđe trodobne),

4. Pristupačna glazbenog oblika (od male i velike glazbene rečenice, male i velike periode, do jednostavnog dvodijelnog ili trodijelnog oblika)

5. Odgovarajućeg melodijskog opsega koji je primjeren dječjim glasovnim

mogućnostima“ (Goran i Marić, 2013: 51).

Također, pri odabiru pjesme treba voditi računa o postupnom razvijanju dječjeg glasa pa pjesme koje djeca pjevaju možemo podijeliti na pjesme za mlađu, srednju i stariju skupinu djece. Opseg pjesama za mlađu skupinu (tri do četiri godine) je od e^1 do a^1 , za srednju (četiri do pet godina) od d^1 do a^1 ili h^1 , a za stariju (pet do sedam godina) od c^1 do c^2 ili e^2 . Važno je da s djecom ne pjevamo tonove niže od c^1 , a ako su djeca u mješovitim odgojnim grupama odgajatelj se opredijeli za onaj opseg koji je najbolji za većinu djece (Gospodnetić, 2015).

Kada je odgajatelj izabrao pjesmu, ako mu je njen sadržaj nov prvo treba analizirati pjesmu po elementima, a tek nakon toga prelazi na uvježbavanje skladbe. „Prvo se vježba brojanje metra pjesme, odnosno glasom ili tijelom se izvode dobe skladbe“ (Gospodnetić, 2015: 43). U vježbanju dalje slijedi lupkanje ili pljeskanje ritma pjesme uz brojenje, a potom polako sviranje melodije na instrumentu te na kraju uvježbavanje pjevanja. Prije početka pjevanja pjesme važno je dati intonaciju, a pjevanje treba više puta ponavljati. Nakon što je odgajatelj uvježbao pjesmu u tempu treba isplanirati metodički postupak i uvježbati ga.

Cilj odgajatelja je da djeca nakon određenog vremena nauče pjesmu i da je pjevaju korektno i skladno, a to će postići jedino ako pobudi interes djece za pjesmu. „Odnos djece prema pjesmi ovisi mnogo i o načinu kako se pjesma interpretira, stoga je odgajateljeva priprema i zalaganje za što kvalitetniju obradu od velike koristi“ (Valter, 2017: 5).

Prvi put pjesmu djeca trebaju čuti cijelu kako bi na njih ostavila dojam. „Sama ljepota pjesme i njezina estetska izvedba mogu biti dovoljan pokretač interesa djeteta da ju rado zapjevaju s odgojiteljem“ (Goran i Marić, 2013: 53). Pjesmu nije dobro dijeliti na manje cjeline jer se na taj način gubi percepcija homogenosti melodije i teksta, a ako je baš potrebno zbog njene dužine onda se može odvojiti kitica od refrena i ponavljati zasebno. Pjevanje pjesme se ponavlja više puta (dva do tri), a dobra motivacija pri ponavljanju pjesme su zanimljivi pokreti, dječje kretanje prostorom i ples. Ako se dogodi da veći broj djece nije savladao riječi ili melodiju odgajatelju kao poticaj može poslužiti lutka koja poziva djecu da zajedno zapjevaju ili pak literarnim predlošcima kao što su slikovnice, bajke i priče. Tempo pri pjevanju u najranijoj dobi nešto je sporiji, a kasnije postaje brži jer dijete postaje bolje u izgovoru. Važno je da se motivira i onu djecu koja se najteže snalaze u pjevanju jer će se tako bolje povezati s grupom. Kada djeca savladaju pjesmu, dobro je djecu snimiti kako pjevaju, a

onda im snimku puštati jer oni vole slušati svoje pjevanje. Slušanje vlastitog pjevanja osobito je dobro za darovitu djecu jer se time potiče njihova prirodna glazbena sposobnost. „Pjevanje pjesme je uvijek iznova stvaralački čin i najmanjeg djeteta ... Za odraslog čovjeka to je umjetnička izvedba, a za dijete igra“ (Goran i Marić, 2013: 55). Pjesma se može obraditi uz pokret, aplikaciju i udaraljke, ali i integrirano putem raznovrsnih odgojnih projekata.

Kod pjevanja razlikujemo pjevanje *stvaralačkih pjesama* (izmišljenih) i pjevanje već *oblikovanih pjesama*. Postoje dvije vrste stvaralačkog pjevanja:

1. Izmišljanje koje daje naglasak riječima i predstavlja određenu vrstu narativnog ili pripovjednog razmišljanja

- dijete iskazuje ono što misli, osjeća, vidi ili želi
- melodija je nesimetrična i podređena riječima
- pauze nastaju kad dijete uzima zrak ili ako mu nešto odvuče pažnju
- nastaje u spontanim životnim situacijama (u igri, prilikom čitanja slikovnice...)

2. Izmišljanje kojemu je naglasak na ritmu i melodiji pjevanja uz odgovarajuće ritmično-melodijske motoričke aktivnosti

- dijete pjeva kraću izmišljenu melodiju
- prilikom ponavljanja dijete mijenja melodiju
- pri pjevanju dijete se njiše u ritmu
- naglasak je na ritmu i melodiji (Pavić, 2018).

Pjesme koje se najčešće pjevaju u vrtićima su *dječje pjesme*. „One imaju veliku vrijednost, bilo da su *igre s pjevanjem* ili se samo pjevaju pa je dobro da odgajatelji prenose tradiciju narodnog stvaralaštva na djecu koja inače ne bi upoznala naše narodno blago“ (Gospodnetić, 2015: 87). Radi se uglavnom o folklornim pjesmama, ali i komponiranim i najčešće su to *božićne pjesme*. Inače u *dječje pjesme* ubrajamo: *brzalice, rugalice, bajalice, izmišljalice, nabrajalice, tužbalice, zagonetke, pjesme za igru i za kolo, ali i uspavanke*,

tapšalice, hopsalice, gegalce itd. Uspavanke su vrlo vrijedan dio stvaralaštva odraslih namijenjenog djeci jer su u njima vidljivi elementi folklora koji su prenošeni usmenom predajom, a sadrže u sebi narodne glazbene i govorne značajke određenog kraja (Gospodnetić, 2015).

Pjesme za djecu su stvorili odrasli kompozitori da bi ih djeca pjevala ili slušala no mnoge od njih su se izjednačile s narodnima pa se često ni ne zna da ih je napisao kompozitor. Razlog tome je njihova umjetnička vrijednost i ljepota, a djeci su se svidjele zbog teksta i melodije (Gospodnetić, 2015).

U prijašnjim vremenima djeca su više vremena provodila na otvorenom u igri s drugom djecom. Neke od tih igara su bile s pjevanjem. „Djeci je cilj igara s pjevanjem stvaranje ozračja razdraganosti, neopterećenosti, ugođe, popunjavanje slobodnog vremena“ (Gospodnetić, 2015: 313) stoga bi i cilj odgajatelja u vrtiću trebao biti isti te da djecu okruže glazbom i učine ih sretnima. Odgajatelj pri igranju igre zamjenjuje djeci starije dijete koje je nekad predvodilo igru u npr. parku i postaje njegov suradnik. On im pomaže da ovladaju pravilima igara i da se osamostaljuju. Također, djecu uče oponašanju pa se „Pri slušanju odgojiteljevog pravilnog pjevanja i gledanja točnog ishodavanja metra ili pokreta rukama u metru kod njih razvija glazbeni sluh, senzibilitet za ritam, metar i ostale glazbene elemente“ (Gospodnetić, 2015: 314).

„Pjesma je poetsko – glazbena umjetnička struktura, svejedno nastaje li usmenom predajom ili stvaralačkim potencijalom umjetnika“ (Goran i Marić, 2013: 50). Kada pjesma budi radost i zadovoljstvo kod djeteta onda ona ima neprocjenjivu odgojnu vrijednost i utjecaj na razvitak cjelovite ličnosti. Možemo slobodno reći da je pjesma integralni dio života, a život integralni dio pjesme (Goran i Marić, 2013).

3. ISTRAŽIVANJE: STAVOVI ODGAJATELJA PREDŠKOLSKE DJECE PREMA AKTIVNOSTI PJEVANJA

3.1. Cilj, problem i hipoteze istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ispitati utjecaj godina radnog iskustva, stručne spreme, dodatne glazbene poduke, bavljenja glazbom u slobodno vrijeme i odlazaka u kazalište/koncerte klasične glazbe na stavove odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja. U skladu s navedenim ciljem, postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Ispitati razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na godine radnog iskustva.
2. Ispitati razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na njihovu stručnu spremu.
3. Ispitati razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na dodatnu glazbenu poduku, bavljenje glazbom u slobodno vrijeme i odlaske u kazalište/koncerte klasične glazbe.

Na temelju definiranog cilja i problema istraživanja, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Odgajatelji predškolske djece koji imaju manje godina radnog iskustva, u odnosu na starije odgajatelje, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.

H2: Odgajatelji predškolske djece koji imaju višu razinu obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s nižom razinom obrazovanja, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.

H3: Odgajatelji predškolske djece koji su pohađali dodatnu glazbenu poduku, u odnosu na odgajatelje bez dodatne glazbene poduke, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.

H4: Odgajatelji predškolske djece koji se bave glazbom u slobodno vrijeme, u odnosu na odgajatelje koji se ne bave glazbom u slobodno vrijeme, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.

H5: Odgajatelji predškolske djece koji češće odlaze u kazalište/koncerte klasične glazbe, u odnosu na odgajatelje koji rijetko ili nikada ne posjećuju takve manifestacije, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.

3.2. Metoda

3.2.1. Sudionici

Ispitivanje je provedeno putem online ankete na uzorku od 405 sudionika, odgajatelja predškolske djece iz svih hrvatskih županija (tablica 1). Od ukupnog broja sudionika, njih 47.4% sluša glazbu jedan do dva sata dnevno, 43% više sati dnevno, 7.9% cijeli dan, a samo 1.7% od ukupnog broja sudionika uopće ne sluša glazbu. Takvi rezultati u skladu su s rezultatima istraživanja (Särkämö, 2018) koji potvrđuju značajnu ulogu glazbe generalno u životu ljudi različitih dobnih skupina. Što se tiče preferencija klasične glazbe, čak 99% sudionika navodi kako im se sviđa klasična glazba, dok samo 1% ne preferira ovaj glazbeni stil. Pjevanje je učestala glazbena aktivnost u institucijama ranog i predškolskog odgoja, jer 68.9% sudionika navodi kako često provodi ovu aktivnosti, njih 29.6% provodi je ponekad, a samo 1.5% sudionika nikada ne provodi pjevanje kao glazbenu aktivnost.

Tablica 1. Struktura uzorka

GODINE RADNOG ISKUSTVA	N	STRUČNA SPREMA	N
0-10	188	VSS	110
11-20	100		
21-30	84	VŠS	292
31-40	33		
		SSS	3
Ukupno	405		

3.2.2. Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik (Prilog 1). U prvom dijelu, *Upitniku općih podataka*, prikupljeni su sociodemografski podatci o sudionicima (županija i grad u kojemu se nalazi vrtić, godine radnog iskustva, stručna sprema, dodatna glazbena poduka, bavljenje glazbom u slobodno vrijeme, posjećivanje kazališnih predstava i koncerata klasične glazbe, dnevno slušanje glazbe, preferencije klasične glazbe, tjedno provođenje pjevanja kao glazbene aktivnosti). Drugi dio, *Stavovi prema aktivnosti pjevanja*, sadrži osam tvrdnji koje ispituju procjenu važnosti provođenja pjevanja za razvoj djeteta i njegovo opuštanje, zatim

samoprocjenu kompetentnosti odgajatelja za provođenje aktivnosti pjevanja te procjenu važnosti pjevanja tradicijskih pjesama za razvoj interkulturalnih kompetencija djece. Uz svaku tvrdnju priložena je skala procjene od 1 do 5 (1=uopće se ne slažem; 5=u potpunosti se slažem). Psihometrijske značajke skale prikazane su u tablici 2.

Tablica 2. Psihometrijske značajke *Stavovi o aktivnosti pjevanja*

Tvrdnja	
1.	Pjevanje je iznimno važna glazbena aktivnost koja pridonosi cjelovitom razvoju djeteta.
2.	Pjevanje je aktivnost koja opušta dijete.
3.	Smatram se kompetentnom za kvalitetnu realizaciju aktivnosti pjevanja.
4.	Smatram korisnim pohađati dodatnu edukaciju iz područja pjevanja.
5.	Smatram da bi bilo korisno da u vrtić u kojemu sam zaposlena jedan put tjedno dolazi glazbeni stručnjak koji bi mi pomogao u realizaciji aktivnosti pjevanja.
6.	Smatram se kompetentnim za odabir odgovarajućih pjesama u radu s djecom.
7.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi, osim umjetničkih pjesama, trebala što češće pjevati pjesme koje pripadaju tradicijskoj glazbi Hrvatske i ostalih geografskih lokaliteta.
8.	Smatram da upoznavanjem i izvođenjem tradicijskih pjesama djeca počinju razvijati svoje interkulturalne kompetencije (razvoj tolerancije i razumijevanja različitih kultura i sl.).
Cronbach α	0.86
M (sd)	33.24 (5.10)
raspon	15-40
prosječna r među česticama	0.48
K-S d	0.13; $p < 0.01$

3.3. Rezultati i diskusija

H1: *Odgajatelji predškolske djece koji imaju manje godina radnog iskustva, u odnosu na starije odgajatelje, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.*

Kako bi se ispitalo razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na godine radnog iskustva, izračunat je Kruskal-Wallis test (tablica 3). Rezultati ne potvrđuju postojanje razlike među stavovima odgajatelja prema aktivnosti pjevanja s obzirom na godine radnog iskustva, čime je odbačena postavljena hipoteza.

Tablica 3. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na godine radnog iskustva

Godine radnog iskustva	C	H (3, N=405)	P
0-10	4.25	3.21	0.36
11-20	4.25		
21-30	4.38		
31-40	4.49		

H2: *Odgajatelji predškolske djece koji imaju višu razinu obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s nižom razinom obrazovanja, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.*

U svrhu testiranja druge hipoteze, ponovno je izračunat Kruskal-Wallis test (tablica 4). Nije utvrđena razlika u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na njihovu stručnu spremu. Time je odbačena postavljena hipoteza.

Rezultati istraživanja (Jeanneret, 1997; Seddon & Biasutti, 2008) uglavnom sugeriraju da viša razina obrazovanja, a time i bolja glazbena poduka odgajatelja predškolske djece, rezultira i boljom samoprocjenom njihovih glazbenih sposobnosti, a time i spremnošću za realizaciju različitih glazbenih aktivnosti, uključujući i pjevanje.

Tablica 4. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na razinu obrazovanja

Stručna sprema	C	H (2, N=405)	p
SSS	4.72	4.91	0.09
VŠS	4.27		
VSS	4.35		

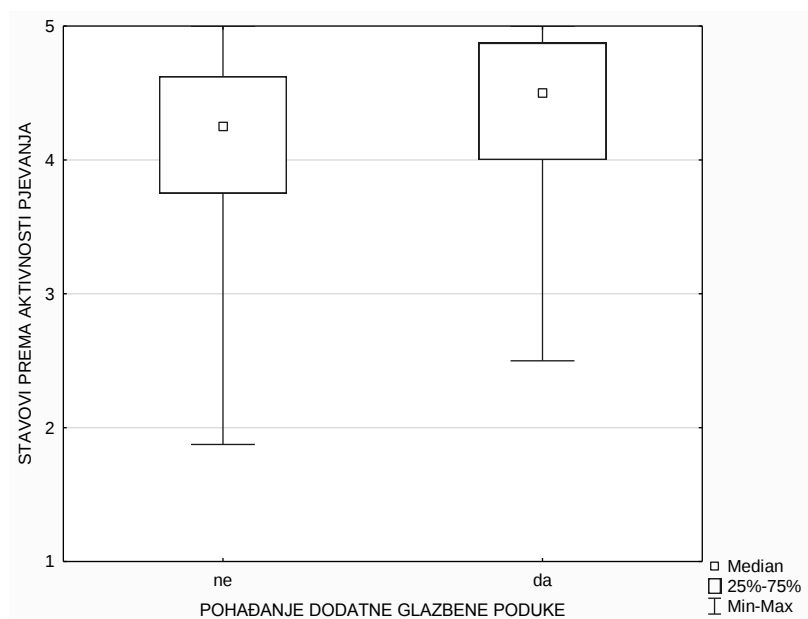
H3: *Odgajatelji predškolske djece koji su pohađali dodatnu glazbenu poduku, u odnosu na odgajatelje bez dodatne glazbene poduke, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.*

Kako bi se ispitalo razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na pohađanje dodatne glazbene poduke, izračunat je Mann-Whitney U-test. Rezultati ukazuju na postojanje razlika u stavovima prema aktivnosti pjevanja s obzirom na dodatnu glazbenu poduku odgajatelja, pri čemu odgajatelji koji su pohađali dodatnu glazbenu poduku, u odnosu na odgajatelje bez dodatne glazbene poduke, imaju pozitivnije stavove prema pjevanju kao glazbenoj aktivnosti (tablica 5, slika 1). Slijedom rečenog, prihvaćena je postavljena hipoteza.

Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima Jeannereta (1997) koji ukazuje na iznimno značajan utjecaj glazbene poduke na samoprocjenu kompetentnosti odgajatelja i učitelja za realizaciju nastave glazbe i glazbenih aktivnosti.

Tablica 5. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na pohađanje dodatne glazbene poduke

Pohađanje dodatne glazbene poduke	C	U	z	p
ne	4.21	12610.00	-3.68	0.00
da	4.50			

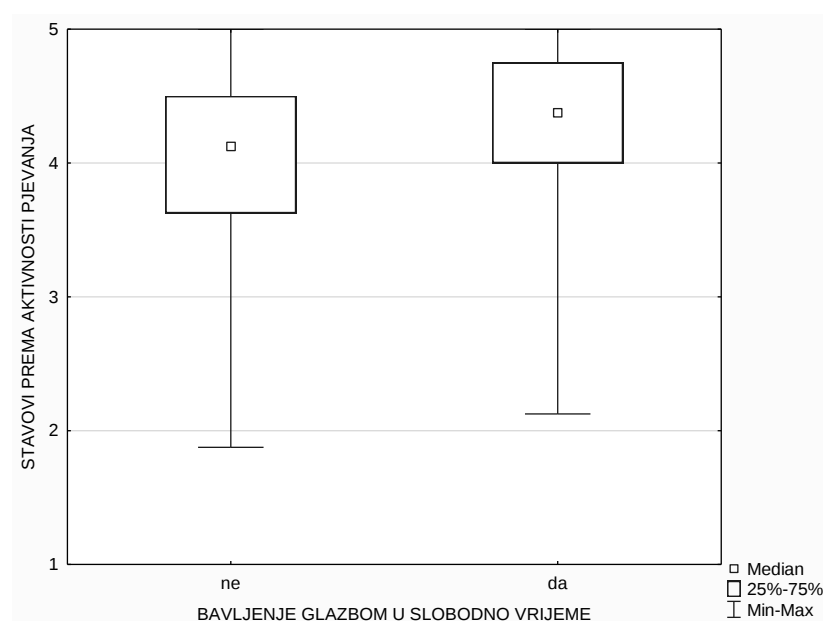
Slika 1. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na pohađanje dodatne glazbene poduke

H4: *Odgajatelji predškolske djece koji se bave glazbom u slobodno vrijeme, u odnosu na odgajatelje koji se ne bave glazbom u slobodno vrijeme, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.*

U svrhu provjere četvrte hipoteze, ponovno je proveden Mann-Whitney U-test. Rezultati pokazuju da odgajatelji koji se bave glazbom u slobodno vrijeme (pjevanje u zboru ili klapi), u odnosu na odgajatelje koji se ne bave takvim aktivnostima, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja u vrtiću. Time je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 6. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na bavljenje glazbom u slobodno vrijeme

Bavljenje glazbom u slobodno vrijeme	C	U	z	p
ne	4.11	14518.00	-5.03	0.00
da	4.38			

Slika 2. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na bavljenje glazbom u slobodno vrijeme

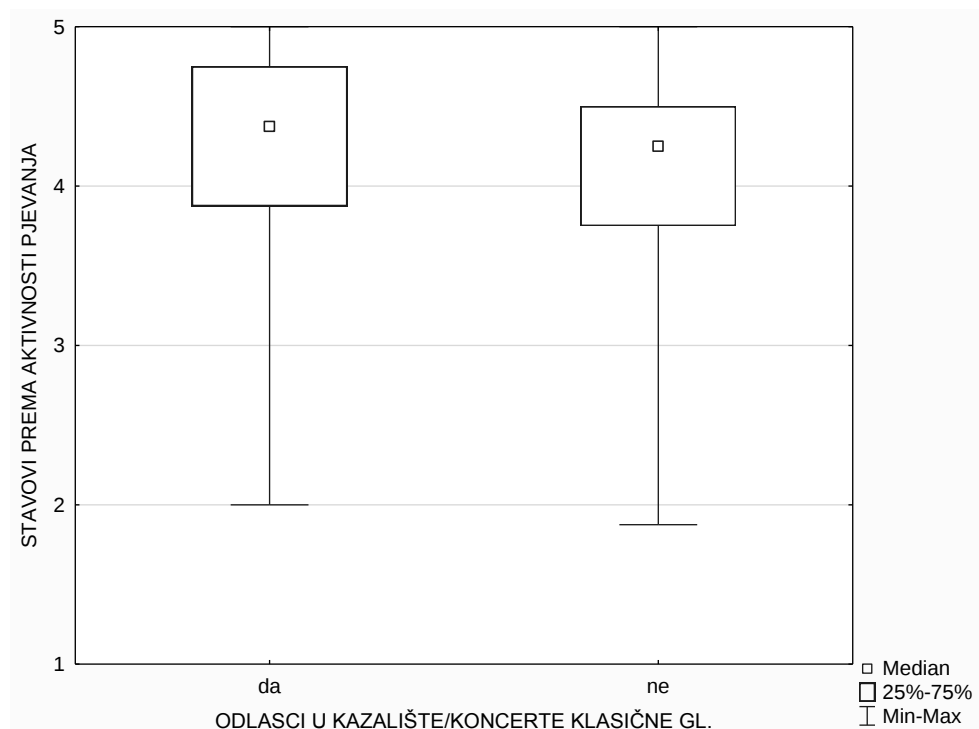
H5: *Odgajatelji predškolske djece koji češće odlaze u kazalište/koncerte klasične glazbe, u odnosu na odgajatelje koji rijetko ili nikada ne posjećuju takve manifestacije, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja.*

Kako bi se ispitalo razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na odlaske u kazalište/koncerte klasične glazbe, proveden je Mann-Whitney U-test (tablica 7, slika 3). Rezultati potvrđuju da odgajatelji predškolske djece koji češće odlaze u kazalište u i na koncerte klasične glazbe, u odnosu na ostale odgajatelje, imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja, čime je potvrđena postavljena hipoteza.

Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima istraživanja koji potvrđuju utjecaj formalnog, ali i neformalnog i informalnog obrazovanja na formiranje glazbenih preferencija i stavova prema različitim glazbenim aktivnostima (Jenkins, 2011; Hoong Ng, 2018).

Tablica 7. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na odlaske u kazalište/koncerte klasične glazbe

Odlasci u kazalište/koncerte klasične glazbe	C	U	z	p
ne		16073.00	3.67	0.00
da				

Slika 3. Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja s obzirom na odlaske u kazalište/koncerte klasične glazbe

4. ZAKLJUČAK

Pod glazbenom aktivnosti podrazumijevamo vođenu igru u kojoj odgajatelj nudi „mnoštvo načina kao sredstvo ostvarivanja cilja – realizacije teme aktivnosti“ (Gospodnetić, 2015: 55). Pri glazbenim aktivnostima od kojih su najčešće: igre s pjevanjem, obrada pjesme i brojalice, aktivno slušanje glazbe, poticanje dječjeg stvaralaštva i sviranje na udaraljka odgajatelj se može koristiti različitim načinima rada kao što su pokret, aplikacije, udaraljke, dramatizacija i glazba ili pjesma uklopljena u priču. Djeca su ta koja moraju biti inicijatori pojedinih aktivnosti, a glavni cilj odgajatelja je da odgovarajućim metodičkim postupkom u glazbenoj aktivnosti produži pažnju djece kako bi što dulje bila okružena glazbom i kako bi shvatila aktivnost kao „sretnu igru“, a ne kao učenje. Za kompetentnog odgajatelja važno je da osim inicijalnog obrazovanja i stažiranja, kontinuirano se profesionalno usavršava. Sudjelovanjem u samoprocjeni svog rada kao i u različitim akcijskim istraživanjima i projektima odgajatelj unaprjeđuje svoj odgojno-obrazovni rad. Odgajatelj mora djeci ponuditi što češće slušanje umjetničke glazbe kako bi potaknuo kod njih senzibilitet sluha i jačao njihovu muzikalnost. Glazba se može slušati pasivno (nesvjesno) i aktivno. Aktivno se glazba sluša na tri načina: doživljajno, doživljajno-analitički i analitički. Važno je da odgajatelj ponudi djeci što češće slušanje umjetničke glazbe kako bi kod djece potaknuo estetski doživljaj. Prednost kod slušanja treba dati kratkim djelima (minijaturama) i življoj glazbi. Djeca rane i predškolske dobi mogu razlikovati samo najjednostavnije karakteristike glazbenog djela kao što su brz i spor tempo, jačinu tona ili pak pjevanje jednog ili skupine pjevača. Također, cjelokupni razvoj djeteta, a osobito razvoj muzikalnosti i psihomotorike može se poticati i sviranjem uz pomoć *Orffvog-instrumentarija*, a koji može biti melodijski i ritamski. Za realizaciju aktivnosti sviranja djeci treba ponuditi poticajni ambijent odnosno *centar za glazbeno izražavanje* u kojem mogu izraziti i svoju kreativnost. Dječja kreativnost postoji u samom djetetu i ne mora se razvijati već je odgajatelj treba poticati. Kako bi odgajatelj potaknuo dječje stvaralaštvo, a dijete pronašlo originalan pristup rješavanju različitih problema važno je da odgajatelj ne pokaže djeci svoj način jer onda će ga oni oponašati, a ne stvarati svoju kreaciju. Za poticanje odgajatelj može koristiti različite metode i postupke kao primjerice slušanje glazbe uz likovno izražavanje, završavanje nedovršenih glazbenih fraza, uglazbljivanje stihova i brojalica, samostalno izrađivanje zvečki i dr. Djeca mogu improvizirati ritam, melodiju, pokret i tonsko slikanje. Također, važno je kod djece poticati i tradicijsko stvaralaštvo putem različitih tradicijskih igara, pjesama i običaja jer tako

upoznaju kulturu i tradiciju svog kraja , ali i drugih područja u Republici Hrvatskoj. Pjesma je ta koju dijete čuje još dok je u majci, ona ga smiruje, ali i daje život. Svaka pjesma sadrži glazbene izražajne elemente: melodiju, ritam, harmoniju, metar, glazbeni oblik, karakter, tempo i dinamiku. Važno je da se za aktivnost pjevanja odgajatelj pripremi i izabere pjesme vodeći računa o opsegu glasa djece, glazbenim elementima te metodičkom postupku izvođenja te aktivnosti. Pjevati se mogu stvaralačke, ali i oblikovane pjesme. Pjesme djeci treba uvijek pjevati cijele i to jasno i razgovjetno jer djeca oponašaju pjevanje odraslih. „Pjevanjem pjesama primjerenih djeci razvija se dječji glas, glazbeni sluh, osjećaj za ritam i govor i obogaćuje dječji rječnik“ (Goran i Marić, 2013: 36). Djeca najčešće pjevaju *dječje pjesme* koje su ujedno i dio naše tradicijske kulture.

Istraživanje o stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnostima pjevanja provedeno je u razdoblju od siječnja do ožujaka 2021. godine. U istraživanju je sudjelovalo 405 odgajatelja djece rane i predškolske dobi iz Republike Hrvatske. Ispitanici su ispunjavali online anketu (upitnik) koji se sastojao iz dva dijela.

Nakon prikupljenih odgovora i obrade podataka iz prvog dijela – *Upitnik općih podataka* - možemo zaključiti da su ispitanici koji su sudjelovali u ispunjavanju online ankete iz svih županija u Republici Hrvatskoj. Najviše, 72.1% je odgajatelja s višom stručnom spremom, 27.2% s visokom, a samo 0.7% sa srednjom stručnom spremom, što nam ukazuje da s djecom u dječjim vrtićima većinom rade kompetentni odgajatelji s odgovarajućim inicijalnim obrazovanjem. Najveći broj ispitanika, 46.4% ima do deset godina radnog staža, dok je onih s 11 do 20 i od 21 do 30 godina 24.4% odnosno 21%, a najmanje je ispitanika , 6.9% s preko 30 i 40 godina radnog staža. 72.1% odgajatelja je pohađalo glazbenu školu ili je imalo neku dodatnu glazbenu poduku dok ostali nisu. Veći broj odgajatelja, 52.8% ima pjevačko iskustvo bilo da su prije pjevali ili još uvijek pjevaju u zboru ili klapi dok ih 47.2% nema to iskustvo. Više od polovice odgajatelja, 53.8% odlazi na koncerte umjetničke glazbe, opere ili baleta dok 46.2% ne odlazi. Većina ispitanika 47.4% sluša glazbu u prosjeku jedan do dva sata na dan, 43% više sati dnevno, 7.9% cijeli dan, a 1.7% uopće ju ne sluša. Odgajatelji vole slušati klasičnu (umjetničku) glazbu Vivaldia, Bacha, Bethovena i Mozarta i to 57.8% dok 41% voli slušati samo neku klasičnu glazbu, a 1.2% uopće ne voli slušati klasičnu glazbu pa možemo zaključiti da se većini odgajatelja (oko 99%) sviđa klasična glazba. Glazbenu aktivnost pjevanja, 68.9% odgajatelja provodi često tijekom cijelog tjedna, dok 29.8% samo

ponekad, a 1.5% uopće ne provodi stoga možemo reći da je pjevanje učestala glazbena aktivnost u dječjim vrtićima.

U drugom dijelu upitnika ispitale su se psihometrijske značajke tj. *Stavovi odgajatelja prema aktivnosti pjevanja*. Prema označenim tvrdnjama odgajatelja može se zaključiti:

- većina odgajatelja (272) u potpunosti se slaže da je pjevanje iznimno važna aktivnost koja pridonosi cjelovitom razvoju djeteta, 91 se slaže, 36 se niti slaže niti ne slaže, a 6 se ne slaže;
- veliki broj odgajatelja (281) se u potpunosti slaže da je pjevanje aktivnost koja opušta dijete, 80 se slaže, 40 se niti slaže niti ne slaže, a 4 se ne slaže;
- 134 odgajatelja se slaže s tvrdnjom da se smatraju kompetentnima za kvalitetnu realizaciju aktivnosti pjevanja, 119 niti se slaže niti se ne slaže, 110 se u potpunosti slaže, 33 se ne slaže, a 9 se uopće ne slaže;
- 184 odgajatelja se u potpunosti slaže da je korisno pohađati dodatnu edukaciju iz područja pjevanja, 119 se slaže, 82 se niti slaže niti ne slaže dok samo 19 se ne slaže;
- 124 odgajatelja se u potpunosti slaže da bi bilo korisno da u vrtiću u kojem rade jedan put tjedno dođe glazbeni stručnjak koji bi im pomogao u realizaciji aktivnosti pjevanja dok se 114 niti slaže niti ne slaže, 99 se slaže, 50 se ne slaže, a 18 se uopće ne slaže;
- 169 odgajatelja se slaže da su kompetentni za odabir odgovarajućih pjesama u radu s djecom, 146 se u potpunosti slaže, 74 niti se slaže niti se ne slaže, 12 se ne slaže, a 4 se uopće ne slaže;
- 166 odgajatelja se u potpunosti slaže da bi djeca rane i predškolske dobi, osim umjetničkih, trebali češće pjevati pjesme koje pripadaju tradicijskoj glazbi Hrvatske i ostalih geografskih lokaliteta, 149 se slaže, 75 se niti slaže niti ne slaže, a 14 se ne slaže s tom tvrdnjom;
- 209 odgajatelja se u potpunosti slaže da upoznavanjem i izvođenjem tradicijskih pjesama djeca počinju razvijati svoje intelektualne kompetencije, 136 se slaže, 4 niti se slaže niti se ne slaže, a 14 se ne slaže.

Na početku istraživanja postavljeno je pet hipoteza od kojih su dvije odbačene, a tri prihvaćene kao točne. Na osnovu izračunatog Kruskal-Wallis testa može se zaključiti da ne postoje razlike među stavovima odgajatelja prema aktivnostima pjevanja s obzirom

na godine radnog iskustva. Također, na osnovi istog testa nije utvrđena razlika u stavovima odgajatelja predškolske djece prema aktivnostima pjevanja s obzirom na njihovu stručnu spremu. Rezultati Mann-Whitney U-testa ukazuju na postojanje razlike u stavovima prema aktivnosti pjevanja s obzirom na dodatnu glazbenu poduku odgajatelja pri čemu odgajatelji koji su pohađali dodatnu glazbenu poduku imaju pozitivnije stavove prema pjevanju kao glazbenoj aktivnosti. Iz rezultata istog testa može se zaključiti da odgajatelji koji u slobodno vrijeme pjevaju u zboru ili klapi u odnosu na one koji te aktivnosti nemaju imaju pozitivnije stavove prema aktivnosti pjevanja u vrtiću. Također, na osnovi Mann-Whitney U-testa može se potvrditi da odgajatelji koji češće odlaze u kazalište i na koncerte klasične glazbe imaju pozitivnije stavove prema aktivnostima pjevanja.

Znači, rezultatima ovog istraživanja nije potvrđeno da su stručna sprema odgajatelja i njihovo radno iskustvo značajni prediktori formiranja pozitivnih stavova prema aktivnosti pjevanja u vrtiću. Međutim, potvrđen je utjecaj dodatne glazbene poduke, bavljenja glazbom u slobodno vrijeme i odlazaka u kazalište/koncerte klasične glazbe na stavove odgajatelja prema pjevanju.

Dobiveni rezultati imaju značajne glazbeno-pedagoške implikacije, u smislu koncipiranja svih glazbenih aktivnosti, s posebnim naglaskom na aktivnost pjevanja.

5. PRILOG

Prilog 1 Upitnik (*Google obrasci*)– Stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja

Stavovi odgajatelja predškolske djece prema

Poštovani!
Pred Vama se nalazi kratki upitnik koji će nam pomoći u istraživanju Vaših stavova prema pjevanju kao glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću. Upitnik je anoniman, zanimaju nas prosječni rezultati, stoga Vas molimo da iskreno odgovorite na postavljena pitanja. Unaprijed zahvaljujemo na suradnji!

1. Grad/mjesto u kojemu se nalazi dječji vrtić u kojemu radite: *

Short answer text

2. Vaša stručna sprema: *

☐ srednja stručna sprema

☐ viša stručna sprema

☐ visoka stručna sprema

3. Godine radnoga staža: *

☐ 0-10

☐ 11-20

☐ 21-30

☐ 31-40

☐ više od 40

4. Jeste li pohađali glazbenu školu ili dodatnu glazbenu poduku? *

☐ ne

☐ da

5. Jeste li pjevali ili još uvijek pjevate u zboru ili klapi? *

☐ ne

☐ da

6. Odlazite li na koncerte umjetničke glazbe, opere i balete? *

☐ ne

☐ da

7. Koliko vremena dnevno u prosjeku slušate glazbu (označite samo jedan odgovor)? *

☐ uopće je ne slušam

☐ slušam je jedan do dva sata dnevno

☐ slušam je više sati dnevno

☐ slušam je cijeli dan

8. Sviđa li Vam se klasična (umjetnička) glazba (Vivaldi, Bach, Beethoven, Mozart...) (označite samo jedan odgovor)? *

☐ uopće mi se ne sviđa

☐ sviđa mi se samo neka klasična (umjetnička) glazba

☐ sviđa mi se

9. Koliko puta tjedno provodite pjevanje kao glazbenu aktivnost? *

☐ uopće ga ne provodim

☐ ponekad ga provodim

☐ često ga provodim

10. U priloženoj tablici nalaze se tvrdnje koje se odnose na Vaše stavove o pjevanju kao glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću. Označite onu brojku koja izražava Vaše mišljenje: 1= uopće se ne slažem; 2=ne slažem se; 3=niči se slažem, niti se ne slažem; 4=slažem se; 5=u potpunosti se slažem. *

	1	2	3	4	5
Pjevanje je iznimno važna glazbena aktivnost koja pridonosi cjelovitom razvoju djeteta.	☐	☐	☐	☐	☐
Pjevanje je aktivnost koja opušta dijete.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram se kompetentnom za kvalitetnu realizaciju aktivnosti pjevanja.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram korisnim pohađati dodatnu edukaciju iz područja pjevanja.	☐	☐	☐	☐	☐

Smatram da bi bilo korisno da u vrtić u kojemu sam zaposlena jedan put tjedno dolazi glazbeni stručnjak koji bi mi pomogao u realizaciji aktivnosti pjevanja.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram se kompetentnim za odabir odgovarajućih pjesama u radu s djecom.	☐	☐	☐	☐	☐
Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi, osim umjetničkih pjesama, trebala što češće pjevati pjesme koje pripadaju tradicijskoj glazbi Hrvatske i ostalih geografskih lokaliteta.	☐	☐	☐	☐	☐

Smatram da upoznavanjem i izvođenjem tradicijskih pjesama djeca počinju razvijati svoje interkulturalne kompetencije (razvoj tolerancije i razumijevanja različitih kultura i sl.)	☐	☐	☐	☐	☐
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Submit

6. SAŽETAK

U radu je istražen utjecaj godina radnog iskustva, stručne spreme, dodatne glazbene poduke, bavljenja glazbom u slobodno vrijeme i odlazaka u kazalište/koncerte klasične glazbe na stavove odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja. Istraživanje je provedeno na uzorku odgajatelja predškolske djece iz svih hrvatskih županija (N=405), pomoću upitnika sastavljenog od dva dijela: *Upitnik općih podataka* i *Stavovi o aktivnosti pjevanja*. Nisu utvrđene razlike u stavovima odgajatelja prema aktivnosti pjevanja s obzirom na njihovu stručnu spremu i godine radnog iskustva. Međutim, potvrđen je utjecaj dodatne glazbene poduke, bavljenja glazbom u slobodno vrijeme i odlazaka u kazalište/koncerte klasične glazbe na stavove odgajatelja prema pjevanju kao glazbenoj aktivnosti u vrtiću.

Dobiveni rezultati imaju značajne glazbeno-pedagoške implikacije, u smislu koncipiranja svih glazbenih aktivnosti, s posebnim naglaskom na aktivnost pjevanja.

Ključne riječi: glazbene aktivnosti, odgajatelj predškolske djece, pjevanje, stavovi.

Attitudes of preschool educators towards singing as musical activity in kindergarten

Summary: The paper explores the influence of years of work experience, professional qualifications, additional music education, engaging in music activities in leisure time, and attending to the theatre/classical music concerts on the attitudes of preschool educators toward singing as musical activity in kindergarten. The research was conducted on a sample of preschool educators from all Croatian counties (N = 405), using a questionnaire composed of two parts: *The General Data Questionnaire* and *Attitudes Toward Singing as Musical Activity in Kindergarten*.

There were no differences in preschool educators attitudes towards singing with regard to their professional qualifications and years of work experience. However, the influence of additional music education, engaging in music activities in leisure time, and attending to the theatre/classical music concerts on preschool educators attitudes towards singing were confirmed.

The obtained results have significant implications for music pedagogy, in terms of conception of the kindergarten musical activities, with special emphasis on singing.

Keywords: music activities, preschool educator, singing, attitudes.

7. LITERATURA

1. Čudina-Obradović, M. (1991). *Nadarenost. Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet u Splitu, Odsjek za učiteljski studij.
3. Goran, Lj. i Marić, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno. Metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.
4. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima I. dio*. Zagreb: Mali profesori d.o.o.
5. Hoon Hong Ng (2020). Towards a synthesis of formal, non-formal and informal pedagogies in popular music learning. *Research Studies in Music Education*, 42 (1), 56-76. doi: 10.1177/1321103X18774345
6. Jeanneret, N. (1997). Model for Developing Preservice Primary Teachers' Confidence to Teach Music. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 133, *The 16th International Society for Music Education: ISME Research Seminar (Summer, 1997)*, 37-44.
7. Jenkins, P. (2011). Formal and Informal Music Educational Practices. *Philosophy of Music Education Review*, 19 (2), 179-197. doi: 10.2979/philmusieducrevi.19.2.179
8. Manasteriotti, V. (1971). *Muzički odgoj na početnom stupnju: Metodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Särkämö, T. (2018) Cognitive, emotional, and neural benefits of musical leisure activities in aging and neurological rehabilitation: A critical review. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*, 61 (6), 414-418. doi: 10.1016/j.rehab.2017.03.006

Izvori s Interneta:

1. Dobrota, S. (2019). Stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju. *Metodički ogledi*, 26 (2), 59-76. < <https://hrcak.srce.hr/237832> > Preuzeto 3. 5. 2021.
2. Horvat, M. (2010). Pjevanje, slušanje glazbe i elementi glazbene kreativnosti u nastavi glazbene kulture i primjena istih u nastavi katoličkog vjeronauka. *Život i škola*, LVI (23), 185-202. < <https://hrcak.srce.hr/file/82340> > Preuzeto 4. 5. 2021.
3. Kuntić, M. (2019). *Profesionalni razvoj odgajatelja*. (Završni rad). < <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:916462> > Preuzeto 4. 5. 2021.

4. MZOS (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. <<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/Predskolski//Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf>> Preuzeto 28. 4. 2021.
5. Pavić, I. (2018). *Glazbene aktivnosti u jasličkoj dobi djece: Glazbene aktivnosti u jasličkoj dobi djece*. (Završni rad). <<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:008549>> Preuzeto 3. 5. 2021.
6. Seddon, F., & Biasutti, M. (2008) Non-music specialist trainee primary school teachers' confidence in teaching music in the classroom. *Music Education Research*, 10 (3), 403-421. <<https://doi.org/10.1080/146138008022801>> Preuzeto 27. 3. 2021.
7. Valter, D. (2017). *Utjecaj glazbenih aktivnosti u vrtiću na razvoj kasnijeg glazbenog interesa kod djeteta*. (Završni rad). <<https://core.ac.uk/download/pdf/197882662.pdf>> Preuzeto 4. 5. 2021.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Antonia Bogadi, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 12. 7. 2021.

Potpis Antonia Bogadi

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI REPOZITORIJ
FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU**

STUDENT/ICA	Antonia Bogadi
NASLOV RADA	Stavovi odgajatelja predškolske djece prema aktivnosti pjevanja
VRSTA RADA	Diplomski rad
ZNANSTVENO PODRUČJE	Područje društvenih znanosti
ZNANSTVENO POLJE	pedagogija
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	Snježana Dobrota, prof.dr.sc.
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	/
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. Daniela Petrušić, asist. 2. Snježana Dobrota, prof.dr.sc. (mentor) 3. Marijo Krnić, pred.dr.sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće): a.) u otvorenom pristupu

b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu

c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

SPLIT, 12. 7. 2021.

mjesto, datum

Antonia Bogadi

potpis studenta/ice

